

**Науковий реферат статті Бабиної О. Є. та Карпенко О. О.
"Розвиток економічної системи як процес реалізації її потенціалу"**

Метою статті є встановлення взаємозв'язку процесів розвитку економічної системи і реалізації її потенціалу, дослідження дії біфуркаційних механізмів як рушійної сили розвитку.

Розвиток є одним із найважливіших понять у загальній системі знань, категорією, яка характерна для всіх сфер суспільного життя. У статті узагальнено сутність поняття "розвиток" та його особливості стосовно економічних систем. Визначено відмінність процесу розвитку від процесу змін.

Встановлено взаємозалежність понять "розвиток системи" та "реалізація її потенціалу" і доведено, що розвиток економічної системи можна розглядати як результат реалізації її потенціалу. У ході управління потенціалом відбувається збільшення його величини, тобто кількісне зростання (накопичення ресурсів). В процесі реалізації накопиченого потенціалу відбувається перерозподіл між реалізованою та нереалізованою частинами потенціалу, тобто збільшується рівень реалізації потенціалу (зростає ефективність). За умови підвищення рівня реалізації потенціалу до певної величини під впливом дії біфуркаційних механізмів відбуваються якісні зміни в системі, завдяки яким з'являються нові можливості.

Можливості підприємства (максимально можливий рівень реалізації потенціалу) в кожний конкретний момент визначаються досягнутим рівнем розвитку потенціалу підприємства, а рівень розвитку – ступенем реалізації сформованих у минулому можливостей.

Розглянуто сутність біфуркаційних механізмів та досліджено їх дію в процесі розвитку економічних систем. Біфуркаційні зміни стрибкоподібно збільшують характеристики змінюваності системи, завдяки чому прискорюються процеси розвитку.

Рівень і динаміка розвитку систем визначаються співвідношенням між темпами зростання рівня реалізації потенціалу і темпами покращення умов (збільшення можливостей) для його реалізації. Визначено, що імпульсом, силою, яка спричиняє зміну ліній розвитку, є енергія змін, що становить усвідомлене цілеспрямоване бажання змін, яке трансформується у намір змін з метою найповнішої реалізації місії системи. Енергія змін активується в разі погіршення ситуації до критичної межі,

коли зміни стають життєво необхідними, а також у процесі формування наміру активного розвитку.

Література: 1. Подольська Є. А. Філософія : підручник / Є. А. Подольська. – К. : Фірма "Інкос" ; Центр навчальної літератури, 2006. – 704 с. 2. Воронкова А. Е. Потенціал підприємства як основа його довгострокового розвитку [Текст] / А. Е. Воронкова, Ю. С. Погорелов // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 4 (94). – С. 77–84. 3. Сімченко Н. О. Економічний розвиток підприємства: сутність та визначення [Електронний ресурс] / Н. О. Сімченко, А. В. Дакус // Електронне наукове видання "Актуальні проблеми економіки та управління". – 2011. – Вип. 5. – Режим доступу : <http://probl-economy.kpi.ua/node/17>. 4. Масленикова Н. П. Управление развитием организации [Текст] / Н. П. Масленикова. – М. : Центр экономики и маркетинга, 2002. – 304 с. 5. Отенко І. П. Парадигма управління потенціалом соціально-виробничих систем [Текст] / І. П. Отенко // Економіка розвитку. – 2011. – № 4 (60). – С. 63–68. 6. Прангишвили И. В. Энтропийные и другие системные закономерности: Вопросы управления сложными системами [Текст] / И. В. Прангишвили. – М. : Наука, 2003. – 428 с. 7. Пушной Г. С. Метод системного потенциала и эволюционные циклы [Электронный ресурс] / Г. С. Пушной. – Режим доступа : www.socintegrum.ru/msp06_1.pdf. 8. Пригожин И. Философия нестабильности / И. Пригожин // Вопросы философии. – 1991. – № 6. – С. 46–52. 9. Мельник Л. Г. Теория самоорганизации экономических систем [Текст] : монография / Л. Г. Мельник. – Сумы : Университетская книга, 2012. – 439 с. 10. Розвиток: академічний тлумачний словник української мови (1970 – 1980) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sum.in.ua/s/rozvytok>. 11. Економічний енциклопедичний словник [Текст] : у 2-х т. / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, О. А. Устенко та ін. ; за ред. С. В. Мочерного. – Львів : Світ, 2005. – Т. 1: А – Н. – 616 с. – ISBN 966-603-424-7. 12. Философский энциклопедический словарь / гл. редакция Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалев, В. Г. Панов. – М. : Советская Энциклопедия, 1983. – 840 с.

Інформація про авторів

Бабина Олена Євгенівна – канд. екон. наук, професор кафедри економіки і менеджменту Київської державної академії водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного (04071, Україна, м. Київ, вул. Фрунзе, 9, e-mail: ek_m_2013@ukr.net).

Карпенко Оксана Олександрівна – канд. екон. наук, доцент кафедри економіки і менеджменту Київської державної академії водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного (04071, Україна, м. Київ, вул. Фрунзе, 9, e-mail: karpo_2012@ukr.net).